

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania R. M.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno - Rentowego MSWiA w Warszawie

o wysokość emerytury policyjnej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 29 listopada 2023 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 22 listopada 2022 r., sygn. akt III AUa 20/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. oddala wniosek pełnomocnika odwołującego się o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

(AGM)

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Lublinie, wyrokiem z dnia 22 listopada 2022 r., oddalił apelację Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 15 października 2021 r., mocą którego zmieniono zaskarżoną decyzję i ustalono wysokość emerytury policyjnej R. M. od dnia 1 października 2017 r. z uwzględnieniem art. 15c ust. 1, ale bez uwzględnienia art. 15c ust. 3 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu

Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (pkt I); w pozostałej części oddalił odwołanie (pkt II) i zniósł koszty postępowania między stronami (pkt III).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie można tracić z pola widzenia, że odwołujący się na rzecz totalitarnego państwa służył 3 lat, 4 miesiące i 37 dni, zaś legitymuje się okresem 16 lat, 10 miesięcy i 16 dni służby w Policji (wraz z okresem zasadniczej służby wojskowej) oraz okresem nieskładkowym przed służbą w wymiarze 3 lat i 9 miesięcy i 4 dni, do których to okresów nie można stosować mechanizmu zerującego. Dlatego też w myśl wzorców konstytucyjnych i przy uwzględnieniu metod wykładni systemowej, celowościowej i aksjologicznej Sąd odwoławczy dokonał takiej wykładni art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej, zgodnie z którą przepis ten nie ma zastosowania do funkcjonariusza, który nie nabył emerytury z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa, a okres tej służby jest jedynie okresem dodatkowym, nie wpływającym na nabycie prawa do tego świadczenia.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik organu rentowego. We wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem wyrok Sądu Apelacyjnego w sposób niewątpliwy narusza prawo w wyniku pominięcia powszechnie obowiązujących przepisów prawa (art. 15c ust. 3 i art. 13b ustawy zaopatrzeniowej), zwłaszcza gdy sąd ten ustalił, że funkcjonariusz pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może być przyjęta do rozpoznania, bowiem nie wykazano przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu

(przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Dlatego kwestia, czy spełnienie warunku z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej automatycznie skutkuje zastosowaniem mechanizmu z art. 15c ust. 3 tej ustawy powinna uwzględniać wszelkie okoliczności sprawy, w tym także wątki konstytucyjne i konwencyjne w odniesieniu do praw nabytych w kontekście zasady proporcjonalności. Tak właśnie procedował Sąd Apelacyjny, wypełniając jak najbardziej prawidłowo nałożone nań obowiązki. Przede wszystkim ustalił, że odwołujący się legitymuje się ponad 15-letnim okresem służby w Policji. Tego rodzaju splot okoliczności ujawnia systemową niespójność przepisów ustawy zaopatrzeniowej, jak również sprzeczność niektórych jej unormowań z deklarowanym celem, którym jest pozbawienie przywilejów emerytalnych byłych funkcjonariuszy, czy członków ich rodzin, którzy nabyli je z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa.

Problem ten nie jest już nowy i wielokrotnie Sąd Najwyższy wyjaśniał, że w takim wypadku nie dochodzi do realizacji przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 czerwca 2022 r., III USK 462/21, LEX nr 3439143; z dnia 25 sierpnia 2022 r., III USK 536/21, LEX nr 3411751; z dnia 15 lutego 2023 r., II USK 43/22, LEX nr 3537990; z dnia 22 lipca 2023 r., III USK 33/22, LEX nr 3598211), także wówczas gdy sąd dokona rozproszonej kontroli konstytucyjności przepisów ustawy zaopatrzeniowej.

Ma to o tyle znaczenie w sprawie, że stanowisko to (w części) było już znane skarżącemu w chwili wniesienia skargi kasacyjnej, a zatem mógł zapoznać się z jego argumentacją i poszerzyć dyskurs prawny, czego jednak nie uczynił. Z kolei odwołanie się do jednostkowego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 23 lutego 2022 r., III AUa 832/21, w którym ten Sąd nie zgadza się z uchwałą III UZP 1/20 nie może stanowić podstawy do stwierdzenia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej *a priori*.

Natomiast w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że sąd ma prawo do zweryfikowania zgodności z Konstytucją rozwiązań zawartych w art. 15c ust. 1 pkt 1 i art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej wobec wieloletniej, autodestruktywnej bezczynności Trybunału Konstytucyjnego w sprawach o dokonanie kontroli konstytucyjności art. 13b i art. 15c tej ustawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2022 r., III USKP 145/21, LEX nr 3353118). Z kolei obniżanie świadczenia do pułapu przeciętnej emerytury (art. 15c ust. 3), gdy wysokość „ponad” ten wskaźnik została wypracowana po 1990 r. w sposób oczywisty narusza art. 32 ust. 1 ust. 2 Konstytucji RP oraz godzi w art. 64 ust. 1-3 Konstytucji RP, a tym samym narusza prawo do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP. Dlatego okoliczności te samoistnie przemawiają za odmową zastosowania art. 15c ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, skoro dana regulacja wywołuje przypadkowy i nieproporcjonalny skutek, prowadząc do naruszenia wzorca z art. 2 Konstytucji RP przez użycie nieproporcjonalnego środka w stosunku do funkcjonariuszy, których lata służby przypadły przed zmianami zapoczątkowanymi w 1989 r. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2023 r., II USKP 120/22 (OSNP 2023 nr 9, poz. 104).

Dlatego Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek pełnomocnika odwołującego się o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, ponieważ w odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie od skarżącej kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych. Z treści wniosku zgłoszonego w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie wynika, aby pełnomocnik domagał się zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego w przypadku nieprzyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Żądanie zasądzenia kosztów w postępowaniu kasacyjnym odnosiło się wyłącznie do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku oddalającego skargę, a do tego etapu postępowania nie doszło.

(AGM)

[ał]

